בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 71

פרשת וארא

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

הכרת הטוב

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בפרשתנו משה רבנו ואהרן הכהן ממשיכים בשליחותם החשובה לשחרור עם ישראל מארץ מצרים. פרעה ממשיך בעקשנותו וממאן לשחררם.

כידוע, משה רבנו הוא אשר נבחר למושיען של ישראל ואהרן משמש לו לעזר. ובאמת את רוב המכות משה עושה, אבל בשלושת המכות הראשונות קורה דבר פלא, אין משה רבנו עושה אותם אלא אהרן אחיו: במכת דם – אהרן מכה את היאור, וכן במכת צפרדעים – אהרן מכה את היאור, ובמכת כינים – גם כן משה רבנו נמנע מלהכות את האדמה בשביל שהמכה תתחיל ואהרן עושה את זה, מדוע משה לא עושה את זה בעצמו?

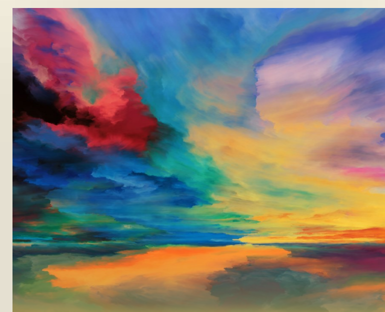
מסביר רש"י שיש כאן ענין חשוב של הכרת הטוב, במכת הדם והצפרדעים היה צריך להכות את היאור, ומשה רבנו נמנע מלעשות זאת משום שהיאור הגן עליו כשהיה תינוק קטן אמו שמה אותו בתיבה ביאור, וכן במכת הכינים נמנע מלהכות את האדמה משום שהוא גם הגן עליו כשהכה את המצרי וטמן אותו שם.

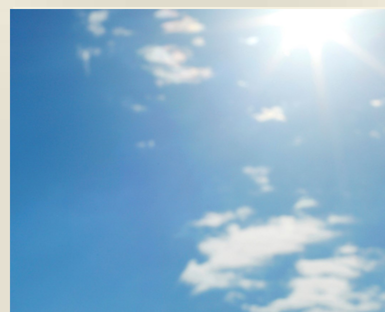
ונשים לב, מה אכפת ליאור ולאדמה אם משה רבנו מחזיר להם טובה או לא, וכי הם חשים במשהו?

אלא רואים מכאן, יסוד חשוב בהכרת הטוב. האדם צריך להכיר טובה למי שעזר לו ולא משנה מי נמצא מולו, הוא לא מכיר תודה רק בשביל מי שעוזר לו אלא גם בשביל עצמו – שהוא יתחנך ויהיה אדם טוב יותר!

אדם כזה שרגיל להודות על כל דבר ולא חושב שהכל מגיע לו נהיה אדם טוב יותר שבסופו של דבר גם ידע להכיר תודה לקב"ה על כל הטוב שנותן לו! ולכן אנחנו כל בוקר מיד כשקמים מהשנה אומרים: 'מודה אני' קודם כל להודות לקב"ה.

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון<<

האם הקב״ה מתפלל?!

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

חכמתם המופלאה של חז״ל, היא כמובן עמוקה מיני ים, וטומנת בחובה מטמונים נדירים. ברוב דבריהם, אף אם לא נבין כבר בקריאה הראשונה את העומק המופלא הגנוז בהם, אכן נבין לכל הפחות את רובד הפשט שבהם. אולם ישנם פעמים, בהם דברי חכמינו יראו לנו במבט ראשון כדברים מפליאים, שרובד הפשט שלהם אינו יהיה ברור עבורנו כלל, ויחשב בעינינו כתמוה. במצב שכזה עלינו לדעת שסיבת התמיהה שמופיעה במוחנו לנוכח דבריהם, איננה אלא מחמת העומק הגדול הגנוז בתוך מאמרם. כשנצליח לבארו מעט כפי יכולתנו, בוודאי אוצר גדול יתגלה מבין מילותיהם.

אחד מן ממאמרי חז״ל- שבמבט ראשון עלול להציף בנו תחושה של חוסר הגיון משווע, הוא המאמר הבא (מסכת ברכות, דף ז ע״א):

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל? שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי, תפלתם לא נאמר אלא תפלתי, מכאן שהקדוש ברוך הוא מתפלל.

בדברי חז״ל אלו, ניתן לראות שחכמינו יוצאים מתוך נקודת הנחה ברורה וחד משמעית, שהקב״ה מתפלל. במבט ראשון נראים הדברים כתמוהים לחלוטין, שכן כיצד ייתכן שהשי״ת יתברך מתפלל? וכי הוא יתי השלם בכל מיני שלמויות זקוק לתפילה על מנת שיושלמו תקוותיו ורצונותיו?

אלא שמן המוכרח הוא שדברי חז״ל הללו טומנים בחובם עומק מופלג, שכשיעלה בידנו להבינו ולו במעט, נדלה ממעמקיו יסודות נכבדים וחשובים בנוגע לעניין בו הוא עוסק- התפילה.

הרב קוק זצ״ל, הבחין בחכמתו המופלאה בעומק הגדול הטמון בדברי חז״ל הללו, וביאר את דבריהם בצורה מיוחדת כדרכו בקודש. נעיין בלשון קודשו (עין אי״ה, ברכות א׳ פסקה סז׳):

מנין שהקב״ה מתפלל. ציור הדבר, תכלית התפלה אצלינו היא להתרוממות הנפש שתהי׳, מוכנת להתנהג במעלה יותר רוממה משהיא מתנהגת, ע״כ פועלת התפלה ג״כ על השגת המבוקש, שבהיותו מעולה יותר, ראוי הוא למילוי חסרונו. והנה לפניו ית׳ אין מעצור להשפיע רב טוב, אבל צריך שיהיו המקבלים מוכנים.

הקב״ה ברא את העולם כולו- על כלל רבדיו, מתוך רצון להיטיב לברואיו. ״רצון הטוב להיטיב״ (דרך ה׳, ח״א פ״ב). רצון זה, אינו נעצר בשעת בריאת העולם, אלא פועם הוא בלב העולם בכל רגע נתון. תדיר רוצה השי״ת להשפיע שפע של ברכה- הן ברכה גשמית והן רוחנית, לבריאה כולה. אולם לעיתים רבות, מעשינו המקולקלים ודרכינו הרעים, מונעות מאתנו את היכולת לקבל השפע.

אולם בשעת התפילה, אנו עוברים תהליך עליון של טהרה גדולה. לפתע רצונותיה הקבועים של נשמתנו יוצאים הם אל הגבולות המודעים של חיינו, והופכים אותו לטהורים ועדינים יותר. זאת מפני ש״התפילה מוציאה אל הפועל והאור, אל החיים הגמורים, את הנכמס בתהומות הנשמה״ (שמונה קבצים, ו׳, קצב׳), ובתהומותיה של נשמתנו, בפנימיותה, אנו טובים וטהורים. כאשר הטוב הגדול הזה מתגלה בשעת התפילה המעשית, אנו אט אט מסירים את המחיצות החומריות שמונעות בעדנו לקבל את השפע שהשי״ת רוצה להשפיע עבורנו תדיר.

לאחר שביארנו מעט את תפילתנו האנושיות, נעמוד על ביאור תפילת הבורא. נמשיך ונעיין בדברי הרב (שם):

אמנם ביארו כאן סוד מטוב ההנהגה האלהית, ששם דרכים בהנהגתו ית׳ שיתעלו המקבלים להיות ראויים לקבל רב טוב יותר מכפי מדתם. ואותן הדרכים שמובילים לכך בההנהגה הכוללת, שהם דומים ממש לתכלית שאנו משיגים ע״י התפילה, ד״ז נקרא שהקב״ה מתפלל.

עד כה ביארנו את הדרך שבאמצעותה יכולים אנו לקבל את השפע האלוקי הרב- דהיינו ע״י התעלותנו הרוחנית. אולם עלינו להתבונן בעניין זה גם מהכיוון ההפוך- עצם היכולת שלנו להתעלות ולהתקדש אף אם נמצאים אנו במדרגה רוחנית נמוכה, וע״י כך לזכות לשפע האלוקי, היא תוצר של רצונו המופלא של הבורא ושל מדת רחמנותו. עצם העובדה שהשי״ת אפשר לנו להתעלות ולהיות ראויים לקבלת השפע, היא הסיבה השורשית לכך שמלכתחילה יכולים אנו להתעלות ולזכות לשפע האלוקי.

חז״ל דימו את רצונו המופלא של הבורא להיטיב לבריאה ואת דרכי ההתעלות שהוא הכין עבורנו לשם כך, לתפילה. כמו שאנו

חז״ל דימו את רצונו המופלא של הבורא להיטיב לבריאה ואת דרכי ההתעלות שהוא הכין עבורנו לשם כך, לתפילה. כמו שאנו עוסקים בהורדת השפע למציאות ע״י התפילה, כך גם הדרכים שבהם איפשר הבורא את עצם הורדת השפע, זכו לכינוי ״תפילתו של הקב״ה״. זהו מעט מהעומק הגדול הטמון בדבריהם של חז״ל שבמבט ראשון נראים כתמוהים ובלתי מבוארים בעליל, אך כשמתבוננים בהם מתבאר עומק גדול ואדיר.

אגב הדברים, ראינו יסוד חשוב בנוגע לתפילתם של ישראל. במהלך התפילה, זוכים אנו להתעלות ולהתרומם, וממילא לאפשר לרצון ה׳ להתממש; אנו מאפשרים לשפע האלוקי לזרום בעורקי חיינו ולהחיותם בשפע ברכה וקדושה.

שנזכה באמצעות תפילותינו להתעלות ולהתקדש, ולהיות ראויים לשפע הברכה שחפץ ה׳ להוריד עבורנו בכל רגע נתון.

האם שליח ציבור יפסע ג׳ פסיעות כשמתפלל?

הרב מאור תורג׳מן / יו״ר מכון יגדיל תורה

רמב״ם- אחר שיפסיע שליח ציבור שלש פסיעות לאחוריו ויעמוד מתחיל ומתפלל בקול רם מתחלת הברכות להוציא את מי שלא התפלל, ואח״כ כתב ואחר שישלים כל התפילה ישב ויפול על פניו.

והב״י כתב שנראה מדבריו שבתפילה ששליח ציבור מתפלל בלחש פוסע שלש פסיעות, אבל בתפילה שמתפלל בקול רם לא.

וכן כתב התרומות הדשן כתב ששליח ציבור אינו פוסע לאחוריו לאחר תפילתו שמתפלל בקול רם אלא ממתין הוא עד סוף הקדיש שלם שתקנוהו חכמים לשליח ציבור אחר כל תפילה, אלא שמפסיקין בקריאת ס״ת וסדר קדושה והלל ואבינו מלכנו וכה״ג כולהו לסדר התפילה באין וקדיש שלאחריהם חוזר עיקר על התפילה של י״ח.

וה״ר דוד אבודרהם חלק על תרומת הדשן שכתב שמסיים שליח ציבור חזרת התפילה אינו צריך לפסוע שלש פסיעות לאחוריו אם התפלל בלחש עם הציבור, אבל אם לא התפלל בלחש פוסע שלש פסיעות לאחוריו, ולפי שיטה זאת אינו פוסע השליח ציבור גם בתפילת הלחש עם הציבור שהטעם למה שאינו פוסע שליח ציבור כשמתפלל בקול רם מפני שממתין עד סוף הקדיש שלם דלפי אותו טעם אפילו לא התפלל בלחש אינו פוסע אלא ממתין עד סוף הקדיש שלם.

והב״י כתב שמכל מקום כשמתפלל בלחש לדברי הכל צריך לפסוע כמו כל יחיד ויחיד.

ובספר אוהל מועד כתב ששליח ציבור כשמסיים שים שלום אינו פוסע אחר שהתפלל תפילת לחש אלא בסוף כל תפילתו לאחר הקדיש וכדעת ה״ר דוד אבודרהם,

והביא שיש אומרים שפוסע בתפילתו הראשונה, ולא בשניה ואינו פותח בשניה אדני שפתי ואינו משלים יהיו לרצון אמרי פי ואחר שפסע בראשונה אינו צריך להמתין אלא יכול לחזור למקומו מיד כשירצה להוציא הרבים.

והב״י כתב שמה שכתב בספר אוהל מועד ששליח ציבור אינו פוסע אחר תפילת לחש לא קיימא לן הכי מכיון שכל רבותינו סוברים שפוסע.

עוד

כתב הב״י שלענין מה שכתב שאינו פותח בשניה אדני שפתי תפתח- בסוף סימן קי״א הביא בשם מהרא״י שיש לו לומר אדני שפתי תפתח, וכתב הב״י שאפשר לבאר שכשם שסובר שפותח באדני שפתי תפתח סובר ג״כ שמשלים יהיו לרצון אמרי פי.

פסיקת הלכה:

השו״ע פסק: ״גם ש״צ צריך לפסוע ג׳ פסיעות כשמתפלל בלחש, וכשיחזור התפלה בקול רם א״צ לחזור לפסוע ג׳ פסיעות.״

המ״ב (יח) כתב שהטעם שאינו צריך לפסוע ג׳ פסיעות הוא מכיון שהוא סומך על הפסיעות של הקדיש שאחר ובא לציון אף על פי שמפסיקין בקריאת התורה והלל ואבינו מלכנו- מ״מ כל אלו הם מכח סדר התפלה באים וקדיש של אחריהם מוסב על עיקר על תפלת י״ח,

ומכאן דקדקו האחרונים שאין לש״ץ לדבר בין לבין בשיחה [שלא מעניני תפלה] כי הקדיש חוזר על התפלה.

ומ״מ המ״ב (יט) כתב שאם בא לפסוע גם אחר תפלת י״ח אין למחות בידו.

והרמ״א כתב כרב אבודרהם: ״אם לא התפלל בלחש רק בקול רם, פוסע ג׳ פסיעות אחר תפלתו שבקול רם.״

המ״ב (כ) כתב שמתחלה צריך לפסוע ולהפטר על התחנונים של עצמו כגון אלקי נצור, ואח״כ צריך אחר הקדיש על התפלה שהתפלל בעד הצבור.

שאלת השבוע

שליח ציבור שעדיין לא התפלל, והציבור כבר התפללו, האם יכול לצאת ידי חובה בחזרת הש״ץ?

ר׳ דוד אזולאי—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש״ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל״ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז״ל

ניתן לשלוח מזל״ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

>> המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

וכמו שלימדונו חז״ל שכל הכופר בטובתו של חברו, לבסוף כופר בטובתו של הקב״ה (מקור הדברים במדרש קהלת רבה ז).

שנזכה תמיד להכיר טובה לכל הסובבים אותנו ולשים לב לפרטים הקטנים!

שבת שלום!